Rengöring av hjälpmedel och medicinteknisk utrustning i ordinärt och särskilt boende

Det vanligaste sättet att överföra bakterier och virus (smitta) är via händerna, men överföring kan även ske via otillräckligt rengjorda hjälpmedel och medicinteknisk utrustning som används till flera vårdtagare. De flesta bakterier och virus kan leva från timmar, dagar till flera månader på ytor. Risken för smittspridning varierar beroende på typ av hjälpmedel och utrustning. Vid användning av hjälpmedel och medicinteknisk utrustning ska de alltid vara synligt rena.

Exempel på hjälpmedel är säng, madrass, rollator, rullstol, duschbrits, sittdynor, vänd- och lyfthjälpmedel.

Exempel på medicinteknisk utrustning är blodtrycksmanschett, stetoskop, termometer, pulsoximeter och bladderscan.

Ansvar och rutiner

Vanligtvis ansvarar vårdtagaren eller personal som ger vård och omsorg och ibland närstående, för allmänt underhåll, rengöring och förvaring av individuellt förskrivna hjälpmedel eller medicinteknisk utrustning. Lämpligen ansvarar kontaktman för allmänt underhåll och rengöring av individuellt förskrivna hjälpmedel i de fall vårdtagaren eller hens närstående inte klarar att utföra det. För avdelningsbundna hjälpmedel och medicinteknisk utrustning ansvarar lämpligen särskilt utsedd personal.

Förskrivaren ska instruera vårdtagaren, närstående eller kontaktperson för personal hur ett hjälpmedel eller medicinteknisk utrustning ska användas och skötas. Beakta, särskilt i ordinärt boende, att det finns rutiner och tid avsatt för insatsen i de fall vårdtagare eller närstående inte själva kan sköta sitt hjälpmedel eller föreskriven utrustning.

Skriftliga rutiner bör finnas gällande rengöring och desinfektion av hjälpmedel och medicinteknisk utrustning som används i verksamheten, där det tydligt framgår hur ofta rengöring och desinfektion ska utföras och av vem. Det är lämpligt att datum dokumenteras för när rengöring och skötsel utförts.

Vårdtagare, dennes närstående eller kontaktman ansvarar för att hjälpmedlet återlämnas väl rengjort. Då detta inte kan ske är det i nästa led förskrivarens ansvar.

Rengöring och desinfektion

Alla hjälpmedel och medicinteknisk utrustning ska skötas och underhållas enligt tillverkarens anvisning. Hur hjälpmedel och utrustningen används och graden av nedsmutsning avgör vilken nivå av rengöring och desinfektion som behövs.

Vid användning till flera vårdtagare

Hjälpmedel och medicinteknisk utrustning som används av flera vårdtagare rengörs och desinfekteras *efter varje användare*.

Hårda, släta material

- Använd ett alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensider).
- Om synlig smuts, rengör först med vatten och rengöringsmedel. Torka torrt före desinfektion.
- Om materialet tål värmedesinfektion rekommenderas rengöring och desinfektion i kabinettdiskdesinfektor, diskdesinfektor eller spoldesinfektor.

Textilier

Hjälpmedel (lösa delar/avtagbara) eller medicinteknisk utrustning som används till flera vårdtagare tvättas i tvättmaskin i lägst 60 °C *efter varje användare.* Textilier som bedöms vara så förorenade att de inte blir rena, är trasiga (går inte att rengöra på ett bra sätt) eller inte tål tvättprocessen bör kasseras (efter samråd med legitimerad personal).

Vid användning till samma vårdtagare

Hjälpmedel och medicinteknisk utrustning som används till samma vårdtagare kontrolleras avseende funktion och att de är synligt rena regelbundet. Rengöring sker *efter tillverkarens anvisning, när de är synligt smutsiga eller vid behov.* Det är lämpligt att datum dokumenteras.

Hårda, släta material

- Rengör regelbundet med rengöringsmedel och vatten. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensider) kan användas vid förorening av kroppsvätskor eller om detta anses mer praktiskt.

Textilier

Textila hjälpmedel (lösa delar/avtagbara) eller medicinteknisk utrustning som används till en och samma vårdtagare tvättas enligt märkning.

Vid misstänkt eller känd smitta på särskilt boende eller korttidsenhet

Då specifik smitta misstänks/är känd eller vid riskfaktor för smittspridning på särskilt boende eller korttidsenhet **kan** det vara aktuellt med *daglig rengöring och desinfektion av framförallt tagytor* exempelvis handtag på rollator, rullstol etc.

Se vidare information under ”Rengöring och desinfektion av flergångsartiklar, utrustning och hjälpmedel” i respektive vårdhygienisk riktlinje i kommunal vård

och omsorg, samt i framtagen lathund ”Val av kemiska medel vid städning av smittor på korttidsenhet och särskilt boende”.

Utlämning av hjälpmedel

Tagytor på hjälpmedel (hårda och släta material) som hämtas från lokalt förråd torkas av med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensider) före utlämnandet till vårdtagare.

Vid återlämning och service

Vid återlämning till hjälpmedelscentral eller inlämning för service ska hjälpmedel vara **väl** rengjorda (synligt rena, fria från matrester eller kroppsvätskor):

- Hårda, släta material rengörs med rengöringsmedel och vatten. Torka torrt. Tagytor och ytor som förorenats med kroppsvätskor torkas därefter av om möjligt med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt.
- Textilier (lösa/avtagbara delar) tvättas i 60 °C.

Hjälpmedel framför allt textilier som bedöms vara så förorenade att de inte blir rena, är trasiga (går inte att rengöra på ett bra sätt) eller inte tål tvättprocessen bör kasseras utan att returneras. Kontakta hjälpmedelscentralen för godkännande av direkt kassering utan att behöva skicka tillbaka hjälpmedlet.

Rengöring av säng och madrass på särskilt boende och korttidsenhet

Se Vårdhygieniska riktlinjer- rengöring av säng och madrass på korttidsenhet och särskilt boende-Folkhälsa och sjukvård (rjl.se)

Rengöring av andningshjälpmedel i ordinärt och särskilt boende

Se särskilt framtagna rengöringsrutiner för andningshjälpmedel i samarbete med Rehabiliteringscentrum, område 2, Ryhov.

Vårdhygien i kommunal vård och omsorg-Folkhälsa och sjukvård (rjl.se)